

LBRIS

We know
books

Călător pe mapamond

Lisabona

Cuprins

 Lisboa, cidade branca	5
Introducere	6
Repere istorice	8
Cele mai frumoase 10 locuri din Lisabona	10
Cele mai interesante 10 experiențe lisaboneze	12
 Alfama	17
 Baixa	39
 Bairro Alto și Chiado	59
 Belém și vestul Lisabonei	81
 Parque das Nações	107
 Nordul Lisabonei	117
 Împrejurimile Lisabonei	133
 Recomandări	157
 Informații utile	167
 Index	172

Lisboa, cidade branca

Introducere	6
Repere istorice	8
Cele mai frumoase 10 locuri din Lisabona	10
Cele mai interesante 10 experiențe lisaboneze	12

Introducere

Alfama, Mosteiro dos Jerónimos, străzi înguste, abrupte și șerpuite, *fado*, *calçada portuguesa*, clădiri cu fațade împodobite cu *azulejos*, funiculare, *miradouros*, coline, Rio Tejo (Tagus), dar și poduri impresionante, uriașul Oceanário, nenumărate muzee, galerii de artă, centre

culturale și comerciale compun imaginea inconfundabilă a Lisabonei, numită adesea *cidade branca*, datorită luminii sale minunate.

Patriarhală și modernă, intimă și cosmopolită, capitala Portugaliei este un oraș compact, ușor de străbătut pe jos.

Porniți din Alfama, cel mai vechi cartier al Lisabonei, care se străduiește să păstreze urmele stăpânirii maure. Veți fi, cu siguranță, cucerțiți de atmosfera de *kasbah* medieval. Urați pe o esplanadă și printre acoperișurile roșcate ale caselor veți vedea înălțându-se reperele arhitectonice ale orașului: clădiri în stil manuelin, baroc, gotic, tradițional portughez și art deco.

La vest de Alfama peisajul se schimbă. Baixa – reconstruit în urma unui proiect urbanistic din secolul al XVIII-lea, susținut de Marquês de Pombal, care a reușit să mobilizeze toată Portugalia pentru refacerea capitalei distruse de cutremurul din 1755 – a devenit astăzi centrul vieții comerciale a orașului. Dincolo de Baixa, în Bairro Alto și Chiado veți găsi străzi

Sus: Castelul São Jorge veghează de secole orașul

Jos: Albul și cărămizii predomină în peisajul lisabonez

LBRIS

We know
books

animate, cafenele cochete și o viață de noapte tumultuoasă.

Înaintând spre vest, ajungeți în Belém, cartierul asociat cu spiritul temerar al exploratorilor. De aici a pornit Vasco da Gama în expediția în care avea să descopere drumul pe mare către Indii. Bucurați-vă de priveliștea docurilor de pe malul Rio Tejo și plimbați-vă pe străzile din apropiere dacă vreți să regăsiți ceva din strălucirea capitalei unui imperiu care a deținut colonii pe trei continente.

Dar Lisabona are și o istorie recentă impresionantă, atestată de Parque das Nações, aflat la est de Alfama, și de arhitectura din nordul orașului – o zonă preponderent rezidențială, împânzită de muzee, malluri și instituții culturale. Ar fi bine să faceți cunoștință și cu aceste locuri. Doar așa veți avea o imagine completă a acestui „port încântător”, *Alis Ubbo*, de pe malul fluviului Tagus.

Lisabona este un oraș cu foarte mult farmec, dar care se dezvăluie doar celor care sunt dispuși să se cufunde în atmosfera locului, să respire orașul și să își potrivească pasul cu cel al locuitorilor lui.

Lisabona, în cifre

- Locuitori: 547.631 (recensământ 2011)
- Suprafață: 84,8 km²
- Freguesias (unitate administrativ-teritorială): 53
- Grande Lisboa: 2.750 km²
- Cod telefonic: +351
- 1780 – introducerea iluminatului public
- 1959 – inaugurarea metroului
- 1985 – semnarea tratatului de aderare la Uniunea Europeană

Repere istorice

1100 î.Hr.

Legenda îl desemnează pe Ulise drept fondatorul Lisabonei (gr. Olissipo), dar potrivit unor teorii științifice, în secolul al XII-lea î.Hr., la poalele colinei pe care se înalță astăzi Castelo de São Jorge fenicienii au întemeiat Alis Ubbo (Portul Încântător).

711 î.Hr. – 210 î.Hr.

În vestul Peninsulei Iberice pătrund triburile celtice, iar pe teritoriul actual al Lisabonei fenicienii sunt înlocuiți de cartaginezi.

206 î.Hr. – 139 î.Hr.

Romanii reușesc să-i alunge pe cartaginezi, dar întâmpină rezistența lusitanilor conduși de Viriatus. La doi ani după moartea liderului lor (139), aceștia capitulează însă în fața legiunilor romane.

60 î.Hr.

Iulius Cezar, în timpul căruia teritoriul actual al Portugaliei este romanizat, desemnează ca municipiu orașul Olisipo (Lisabona) și îl supranumește Felicitas Julia.

Până la destrămarea Imperiului Roman, Olisipo ajunge unul dintre cei mai importanți exportatori de garum, vin și sare din imperiu și stabilește legături comerciale strânse cu colonia Britannia și cu cele de pe Valea Rinului. În timpul lui Augustus, romanii ridică aici un teatru, un forum, temple, băi, necropole și construcții civile. Ca și alte orașe mari din Imperiul de Apus, Olisipo devine centru principal de diseminare a creștinismului.

585 d.Hr.

Lusitania este ocupată de vizigoți și Lisabona începe să fie cunoscută ca Ulishbona.

711 d.Hr.

O armată uriașă de mauri traversează strâmtoarea Gibraltar și în câțiva ani cucerește o mare parte a Peninsulei Iberice. În timpul stăpânirii maure Lisabona devine un oraș înfloritor.

1147

După ce în 1139 se proclamase Rege al Portugaliei, Afonso Henriques (1109-1185) asediază Lisabona susținut de cruciați englezi, normanzi, flamanzi și germani și îi alungă pe mauri.

1150

Pe locul celei mai importante moschei din oraș a fost fondată Sé de Lisboa (Catedrala din Lisabona).

1255

După ce maurii au fost alungați și granițele țării au fost stabilite, Afonso al III-lea mută capitala Portugaliei de la Coimbra la Lisabona.

1290

Dinis I de Portugal (1261-1325) înființează Universitatea din Lisabona – Estudo Geral –, prima din țară.

1495

Începe domnia lui Manuel I (1469-1521), cunoscută și ca Epoca de Aur a Portugaliei, o perioadă în care se consolidează puterea Imperiului Colonial Portughez și Lisabona devine capitala comerțului cu Africa, India și Orientul Îndepărtat, iar mai târziu cu Brazilia. Manuel I profită de această bogăție și putere atrăgând elite din domeniul științei și artei și construind edificii grandioase (în stil manuelin).

1497

Exploratorul Vasco da Gama pleacă în expediție în India.

LBRIS

We know
books**1500**

Pedro Álvares Cabral descoperă Brazilia, o colonie care avea să ducă la îmbogățirea rapidă a Imperiului Portughez.

1520

Lisabona și Imperiul Portughez ating apogeul înfloririi, dar lipsa unei clase sociale capabile să se ocupe de problemele financiare, agravată și de expulzarea evreilor și instituirea Inchiziției (1536), a făcut ca în câteva decenii bogăția să se împruștineze.

1580

Profitănd de criza dinastică instalată după moartea lui João al III-lea, Spania uzurpă tronul Portugaliei și în anul următor Filipe al II-lea de Spania este încoronat Filipe I de Portugal.

1640

Portugalia își recapătă independența printr-o lovitură de palat și îl proclamă rege pe João al IV-lea, Duce de Bragança.

1755

Un cutremur devastator, urmat de incendii și tsunami, distruge mare parte din oraș. Marquês de Pombal reușește să mobilizeze toată țara pentru reconstruirea capitalei.

1807

La începutul războiului peninsular, trupele lui Napoleon invadează Portugalia și familia regală de Bragança, în frunte cu João al VI-lea, se refugiază în Brazilia de unde se va întoarce abia în 1821.

1834

Ordinile religioase sunt dizolvate, iar averile bisericesti intră în proprietatea statului.

1910

La doi ani după ce Carlos I de Portugal

este asasinat de doi extremiști republicani, Manuel al II-lea de Portugal, succesorul său, este forțat să abdice sub amenințarea revoltei republicane. Pe 5 octombrie 1910 Portugalia este proclamată republică.

1932

Dr. António de Oliveira Salazar devine prim-ministru și instalează un regim dictatorial – *Estado Novo* – care favorizează dezvoltarea economică și naționalismul. Va rămâne la putere până în 1968 când suferă un atac de cord și este înlocuit de Marcelo Caetano.

1974

Nemulțumite din cauza războaielor coloniale, pe 25 aprilie forțele armate înlătură dictatura prin așa-numita Revoluție a Garoafelor. Coloniile portugheze încep să-și câștige independența.

1986

Portugalia devine țară membră a Uniunii Europene și peste 15 ani escudo este înlocuit cu euro.

1988

Cartierul Chiado este afectat de un incendiu.

1994

Lisabona este aleasă Capitală Culturală Europeană.

1998

În vederea Expoziției Universale din 1998, estul orașului este modernizat.

2004

Lisabona găzduiește Campionatul Mondial de Fotbal.

2007

Are loc summitul de semnare a Tratatului de reformă a Uniunii Europene.

Mosteiro dos Jerónimos ► 94

Capodoperă a stilului manuelin, Mosteiro dos Jerónimos reprezintă un simbol al puterii și bogăției Portugaliei în *Era dos Descobrimentos* (Epoca Descoperirilor). Monumentala construcție ridicată în secolul al XVI-lea a fost inclusă în 1984 în Patrimoniul Mondial UNESCO.

Castelo de São Jorge ► 23

Vatră a capitalei portugheze și emblema a orașului, Castelo de São Jorge este deschis tot timpul anului, oferind vizitatorilor posibilitatea de a face o incursiune în istoria Lisabonei și de a lua parte la spectacole de teatru, concerte și expoziții.

Museu Calouste Gulbenkian ► 122

Cel mai mare muzeu din țară și unul dintre cele mai mari din lume, Museu Calouste Gulbenkian găzduiește extraordinare colecții de artă egipteană, greacă, romană, islamică, orientală și europeană. Fundația care îl administrează este susținătoare

și inițiatore a numeroase proiecte culturale atât în Lisabona, cât și în restul țării.

Museu Nacional do Azulejo ► 34

Muzeul închinat *azulejo*, tehnica ceramicii pictate ridicată la rang de artă, deține o colecție de aproximativ 8.000 de piese și se află în topul celor mai vizitate muzee din capitala portugheză. Sediul, o clădire din complexul Convento de Madre de Deus, este un loc minunat, cu o istorie impresionantă.

Sintra ► 139

Situat la poalele împăduritei Serra de Sintra, acest oraș care a slujit secole la rând drept reședință de vară pentru regii portughezi, era numit de lordul Byron în 1809 „un rai încântător”, apelativ care i se potrivește, fără îndoială, și astăzi.

Torre de Belém ► 102

Datorită formei arhitectonice deosebite, echilibrului volumelor și armoniei decorațiunilor, robusta fortăreață

Foto: Mosteiro dos Jerónimos

LBRIS

We know
books

de pe malul Tejo, proiectată de Francisco de Arruda, cel mai de seamă reprezentant al stilului manuelin, aparține Patrimoniului Mondial UNESCO.

Parque das Nações ► 108
Acest cartier cu arhitectură futuristă, minunat loc de relaxare și o adevărată expoziție de artă în aer liber, este rezultatul îndrăznețului proiect de reabilitare a zonei industriale de lângă vechea Alfama, în vederea Expo'98.

Santa Maria Maior de Lisboa (Sé de Lisboa) ► 20
Sé de Lisboa, cea mai veche biserică din oraș, a fost întemeiată de Afonso de Henriques în 1150 pe locul unei moschei. Exteriorul are aspectul auster al unei

fortărețe medievale, dar interiorul ascunde numeroase podoabe.

Elevador de Santa Justa
► 48

Ascensorul care leagă Orașul de Jos (Baixa) de Orașul de Sus (Bairro Alto), proiectat de Raoul Mesnier du Ponsard, discipol al lui Gustave Eiffel, măsoară 45 m înălțime și prezintă decorațiuni rafinate în stil neogotic.

Praça do Comércio ► 41
Sala de visitas da cidade (Sala de recepții a Lisabonei), complet refăcută după cutremurul din 1755, care a distrus mare parte din oraș, este dominată de monumentală statuie ecvestră a lui José I de Portugal, realizată de Machado de Castro.

Sus: Torre de Belém

Jos: Elevador de Santa Justa